

РОЛЬ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПОКУТСЬКОЇ ЧАСТИНИ ПРУТ-ДНІСТРОВСЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ У ЗБЕРЕЖЕННІ РОСЛИН З ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

В. В. БУДЖАК, І. І. ЧОРНЕЙ, А. І. ТОКАРЮК

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Інститут біології, хімії та біоресурсів, кафедра ботаніки, лісового і садово-паркового господарства
вул. Федьковича, 11, Чернівці, 58022
e-mail: budzhakv@gmail.com*

*Прут-Дністровське межиріччя представляє собою природну одиницю з чітко вираженими природними межами, де сприятливі кліматичні та орографічні фактори стали причиною його сильної але нерівномірної антропогенної трансформації. На сьогоднішній день природний рослинний покрив Прут-Дністровського межиріччя внаслідок сильного розчленування та нерівномірного розподілу по території досліджень носить острівний характер за винятком Хотинської височини та крутих берегів р. Дністер. Крім цього, наявність на території Прут-Дністровського межиріччя особливого карстового рельєфу, сприяє формуванню локальних ізольованих угруповань та популяцій, які можна розглядати як осередки збереження та «консервації» фіторізноманіття. Територія Покуття (східна частина Івано-Франківської області, що включає територію Городенківського, Коломийського, Снятинського та Косівського районів) входить до складу Прут-Дністровського межиріччя, займаючи майже третину його площі. На території покутської частини Прут-Дністровського межиріччя налічується 112 об'єктів ПЗФ, що складає майже 46% від кількості об'єктів ПЗФ Прут-Дністровського межиріччя та охоплює понад 56% площі заповідних територій. Площа 80% цих територій не перевищує 5 га. У складі флори регіону досліджень зростає 56 видів, занесених до третього видання Червоної книги України. Раритетний компонент флори покутської частини Прут-Дністровського межиріччя представлений 21 родиною. Найчисельнішою серед раритетних видів є родина *Orchidaceae*, на яку припадає 32% раритетного фіторізноманіття Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя. У регіоні досліджень на територіях природно-заповідного фонду охороняється 37 раритетних видів, що складає 66 % червонокнижних видів Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя. Встановлено, що 19 видів з родин Молочайні, Капустяні, Осокові, Цибулеві та Плаунові зростають поза межами об'єктів ПЗФ і на даний час не забезпечені належною охороною. Із 112 об'єктів ПЗФ регіону досліджень лише на території 36 виявлені раритетні види флори. Переважна частина цих об'єктів забезпечує збереження від 1 до 5 раритетних видів, що зумовлено їх невеликою площею.*

Ключові слова: Прут-Дністровське межиріччя, Покуття, природно-заповідний фонд, раритетний компонент флори, охорона

Вступ. З посиленням антропогенного впливу на природні екосистеми вивчення сучасного стану рослинного покриву з метою збереження фіторізноманіття є актуальним завданням ботанічної науки. Згідно з цим, інвентаризація флори та класифікація рослинності – дві важливі передумови менеджменту фітосистем будь-якої територіальної одиниці. Вивчення комплексної диференціації рослинного покриву стає все більш актуальним, оскільки дозволяє глибоко і всебічно дослідити його сучасний стан, з'ясувати динаміку розвитку, визначити екологічні, топологічні та антропогенні фактори, які впливають на формування рослинності, що є основою для розробки питань охорони цінних видів та угруповань і збереження фіторізноманітності.

Прут-Дністровське межиріччя представляє собою природну одиницю з чітко вираженими природними межами, де сприятливі кліматичні

та орографічні фактори стали причиною його сильної але нерівномірної антропогенної трансформації. На сьогоднішній день природний рослинний покрив Прут-Дністровського межиріччя внаслідок сильного розчленування та нерівномірного розподілу по території досліджень носить острівний характер за винятком Хотинської височини та крутих берегів р. Дністер. Крім цього, наявність на території Прут-Дністровського межиріччя особливого карстового рельєфу, сприяє формуванню локальних ізольованих угруповань та популяцій, які можна розглядати як осередки збереження та «консервації» фіторізноманіття.

На сьогоднішній день вивченість флори та рослинності Прут-Дністровського межиріччя в межах України носить фрагментарний характер, що не дозволяє отримати цілісну характеристику його рослинного покриву, а також оцінити ступінь синантропізації флори та рослинності.

Прикордонне розташування регіону досліджень, наявність двох великих водних систем, дає підстави розглядати Прут-Дністровське межиріччя як важливий складовий компонент у формуванні та розвитку загальноєвропейської екомережі.

Мета роботи – з'ясувати роль природно-заповідного фонду Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя у збереженні раритетного фіторізноманіття регіону.

Об'єкт та методи досліджень. Об'єкт дослідження – природно-заповідний фонд Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя, раритетний компонент флори. Предмет дослідження – структура ПЗФ регіону досліджень, його аутфітосозологічна репрезентативність.

При складанні переліку об'єктів ПЗФ Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя використані матеріали офіційного сайту Міністерства екології та природних ресурсів України (Мінприроди України) (<http://www.menr.gov.ua>; <http://www.menr.gov.ua/pzfond>), Департаменту екології та природних ресурсів Івано-Франківської ОДА (<http://www.if.gov.ua>) та відомості про природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини (Реєстр довідник ..., 1995; Природно-заповідні..., 2000; <http://nature.land.kiev.ua>; Екологічний паспорт ..., 2013).

Видовий склад раритетного компоненту флори об'єктів ПЗФ вивчали на основі аналізу літературних джерел (Артемчук, Якимчук, 1973; Богайчук, Куковиця, 1969; Горохова, Шеляг-Сосонко, 1967; Дідух та ін., 1982; Дідух, Коротченко, 2000; Дідух, Павлюк, 2008; Дубовик та ін., 1972; Екофлора України, 2000-2004; Заверуха, Андриенко, Протопопова, 1983; Загульський, 1991, 1994; Івашин, 1962; Каталог

..., 2002; Косець, 1941, 1947; Куковиця, 1973, 1984; Мельник, Парубок, 2004; Мілкіна, 1980; Мосякін, 1999; Определитель ..., 1999; Раритетний ..., 2004; Редкие и исчезающие ..., 1988; Решетюк, 2003; Собко, 1989, 1992, 1993; Стойко, Яценко, Кагало, 2004; Судинні рослини ..., 1999; Ткачик, 1983, 2000; Фіторізноманіття ..., 2012; Флора УРСР, 1936-1965; Червона книга України... , 2009; Чопик, 1978; Шеляг-Сосонко, Куковиця, 1971, 1980; Błocki, 1881, 1883, 1912; Herbich, 1831, 1860, 1861, 1866; Śleńdziński, 1875, 1876; Szafer, 1913, 1924; Trusz, 1888; Wołoszczak, 1887, 1889; Zapałowicz, 1908, 1906-1911; Zawadzki, 1835.), фондів гербаріїв Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (CHER), Інституту ботаніки імені М. Г. Холодного (KW), Львівського національного університету імені І.Я.Франка (LW), Інституту екології Карпат (LWKS). Аналіз систематичної структури проводили згідно методичних вказівок Ю. А. Юрцева і Р. В. Кампіна (1982, 1987, 1991). Характеристику раритетного компоненту флори проводили з урахуванням методичних вказівок С. М. Стойко (2004).

Результати досліджень. Система природно-заповідного фонду України сьогодні представлена більше як 8100 територіями загальною площею близько 4 мільйонів га, а «показник заповідності» становить 6,15 %. Незважаючи на це, площа природно-заповідного фонду в Україні є недостатньою і залишається значно меншою, ніж у більшості країн Європи, де середній відсоток заповідності становить 15%. Територія Покуття (східна частина Івано-Франківської області, що знаходиться в межах Городенківського, Коломийського, Снятинського та Косівського районів) належить до складу Прут-Дністровського межиріччя, займаючи майже третину його площі (рис. 1.)

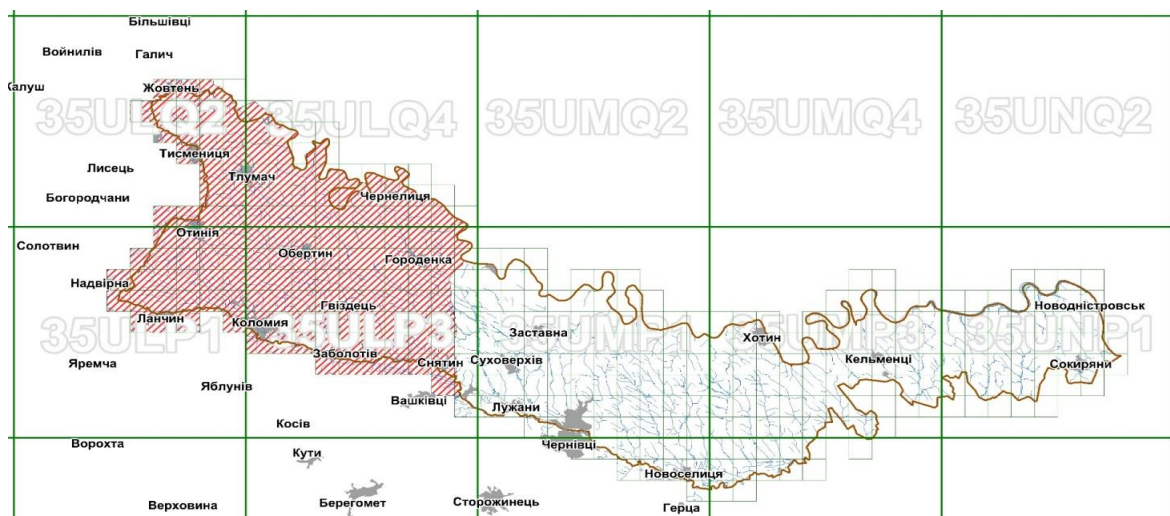
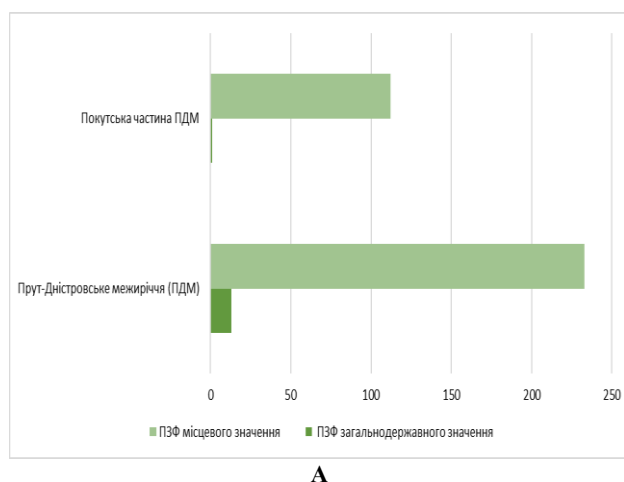

Рис. 1. Покутська частина території Прут-Дністровського межиріччя

Fig. 1. Pokutsk part of the Prut-Dniester area

Природно заповідний фонд Прут-Дністровського межиріччя налічує 246 об'єктів, що належать до 7 категорій, загальною площею 36512,1 га.

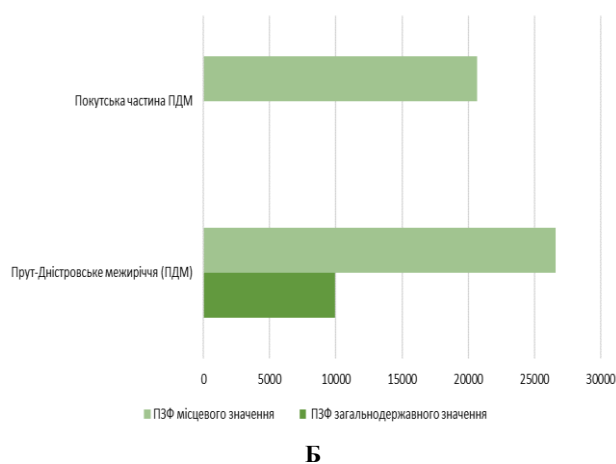
На території Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя налічується 112 об'єктів ПЗФ, один з яких ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Урочище Масьок», решта – об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення.

*Рис. 2. Частка ПЗФ покутської частини у системі ПЗФ Прут-Дністровського межиріччя
А – за кількістю об'єктів; Б – за площею об'єктів*

Загалом ПЗФ регіону досліджень складає майже 46% від кількості об'єктів ПЗФ Прут-Дністровського межиріччя та охоплює понад 56% площі заповідних територій (рис. 2).

На території Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя сконцентровано 22% (112 з 517 об'єктів) від загальної кількості об'єктів ПЗФ Івано-Франківської області, що складає понад 9% площі всіх охоронюваних територій Івано-Франківщини (табл. 1).

*Fig. 2. The share of natural reserve fund Pokutsk part of the Prut-Dniester watershed system of natural reserve fund Prut-Dniester watershed
A - the number of objects; B - objects in area*

Таблиця 1.
Структура природно-заповідного фонду Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя

Table 1.
The structure of natural reserve fund of Pokutsk component of the Prut-Dniester watershed

Категорія	Регіон	Кількість	Площа, га
Території та об'єкти ПЗФ загальнодержавного значення			
пам'ятки природи ботанічні	Прут-Дністровське межиріччя	3	127.00
	Покутська частина	1	18.00
Території та об'єкти місцевого значення			
регіональних ландшафтних парків	Прут-Дністровське межиріччя	1	19656.00
	Покутська частина	1	19656.00
заказників ботанічних	Прут-Дністровське межиріччя	8	95.90
	Покутська частина	8	95.90
заказників гідрологічних	Прут-Дністровське межиріччя	10	670.40
	Покутська частина	1	275.00
заказників орнітологічних	Прут-Дністровське межиріччя	6	104.70
	Покутська частина	1	1.90
пам'яток природи комплексних	Прут-Дністровське межиріччя	3	15.10
	Покутська частина	1	6.10
пам'яток природи ботанічних	Прут-Дністровське межиріччя	28	113.34
	Покутська частина	18	91.38
пам'яток природи геологічних	Прут-Дністровське межиріччя	22	163.30
	Покутська частина	2	2.50
дендрологічних парків місцевого значення	Прут-Дністровське межиріччя	5	41.50
	Покутська частина	1	0.30
парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення	Прут-Дністровське межиріччя	18	138.90
	Покутська частина	3	43.50
заповідних урочищ	Прут-Дністровське межиріччя	84	859.70
	Покутська частина	75	510.60
Всього у покутській частині		112	20701,18

Як свідчить аналіз сучасного стану природно-заповідного фонду регіону досліджень, тут представлено 6 категорій об'єктів ПЗФ із 11 існуючих на сьогодні відповідно до закону «Про природно-заповідний фонд...» (1992).

Не зважаючи на великі загальні розміри, які займають об'єкти ПЗФ у Покутській частині, 80 з них мають площу, яка не перевищує 5 га (рис. 3). Практично 95% заповідних площ Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя припадає на регіональний ландшафтний парк «Дністровський», який знаходиться на території Городенківського та Тлумацького районів і займає 19,6 тис. га.

Розповсюдження рослин у певному регіоні обмежене географічними та екологічними параметрами, в межах яких види характеризуються різною чисельністю або тенденціями зміни параметрів їхніх популяцій. Біологічні властивості окремих видів у комплексі із зростаючим впливом антропогенного фактору призводять до того, що чисельність їхніх популяцій помітно скорочується, зменшується ареал, ці види повністю зникають з регіону.

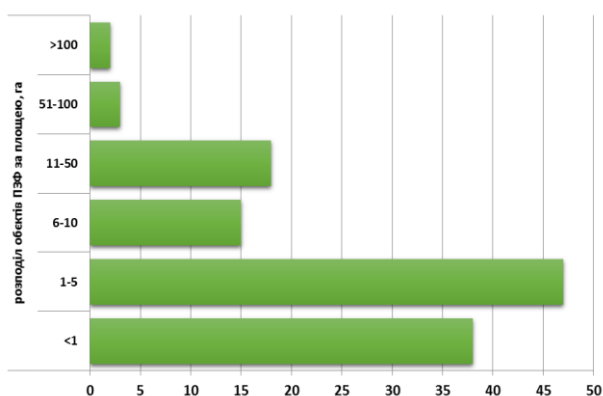

Рис.3. Розподіл ПЗФ покутської частини Прут-Дністровського межиріччя за площею

Fig.3. The distribution of natural reserve fund of Pokutsko component of the Prut-Dniester watershed by size

Встановлено, що у складі флори регіону досліджень зростає 56 видів, занесених до третього видання Червоної книги України (2009).

Раритетний компонент флори Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя представлений 21 родиною (табл. 2.). Найчисельнішою серед раритетних видів є родина *Orchidaceae*, на яку припадає 32% раритетного фіторізноманіття покутської частини Прут-Дністровського межиріччя

На основі аналізу літературних джерел, матеріалів гербарних колекцій ми спробували оцінити ступінь забезпеченості охороною раритетних видів у регіоні досліджень.

Встановлено, що 19 видів: *Lycopodium annotinum* L., *Allium ursinum* L., *Leucjum vernum* L., *Carex umbrosa* Host, *Frittilaria meleagris* L., *Iris sibirica* L., *Anacamptis coriophora* (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase s.l., *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Besser, *Epipactis palustris* (L.) Crantz, *Epipactis purpurata* Smith, *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rchb., *Festuca heterophylla* Lam., *Stipa lessingiana* Trin. et Rupr., *Echinops exaltatus* Schrad., *Schivereckia podolica* (Besser) Andr. ex DC., *Euphorbia volhynica* Besser ex Racib., *Aconitum lasiocarpum* (Rchb.) Gaye, *Aconitum pseudanthora* Blocki ex Pacz., *Rosa czackiana* Besser зростають поза межами об'єктів ПЗФ і на даний час не забезпечені належною охороною (табл. 2.).

Із 21 родини, до складу яких належать раритетні види Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя відмічено 8 родин (*Amarylidaceae*, *Iridaceae*, *Liliaceae*, *Orchidaceae*, *Poaceae*, *Asteraceae*, *Ranunculaceae*, *Rosaceae*) у складі яких частина видів охороняється на територіях об'єктів ПЗФ, а частина росте поза їх межами.

На сьогоднішній день у регіоні досліджень на територіях природно-заповідного фонду охороняється 37 раритетних видів, що складає 66 % червонокнижних видів покутської частини Прут-Дністровського межиріччя (табл. 2).

Із 112 об'єктів ПЗФ регіону досліджень лише на території 36 виявлені раритетні види флори (рис. 4.), у 29 об'єктів відсутня інформація про рослинний покрив, а решта належать до категорій геологічних, гідрологічних, або ж створенні для охорони окремих дерев, чи парків. Аналіз 36 об'єктів, на території яких виявлено раритетні види флори свідчить, що основна частина забезпечує збереження від 1 до 5 раритетних видів, що зумовлено їх невеликою площею (рис. 5).

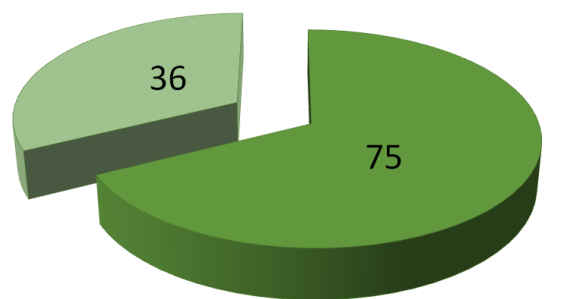

Рис. 4. Частка об'єктів ПЗФ що забезпечують охороною охороною раритетний компонент флори регіону досліджень

Fig. 4. The share of natural reserve fund to ensure the protection component of rare flora Region Studies

Лише на території великих за площею об'єктів ПЗФ можливе ефективне збереження значної кількості раритетних видів. Свідченням цього є РЛП «Дністровський», де охороняється

17 видів, що складає майже третину червонокнижних видів покутської частини Прут-Дністровського межиріччя.

Таблиця 2.

Систематична структура раритетного компоненту флори Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя та забезпеченість видів охороною

Table 2.

Systematic structure of rare flora Pokutsko component of the Prut-Dniester watershed protection and security types

Відділ/Клас	Родина	кількість видів	% від загальної кількості	охороняється видів на територіях ПЗФ	не охороняється видів на територіях ПЗФ
Lycopodiophyta	Lycopodiaceae	1	1.79		1
Magnoliophyta (Angiospermae), Liliopsida	Alliaceae	1	1.79		1
	Amaryllidaceae	2	3.57	1	1
	Colchicaceae	1	1.79	1	
	Cyperaceae	1	1.79		1
	Iridaceae	3	5.36	2	1
	Liliaceae	2	3.57	1	1
	Hyacinthaceae	1	1.79	1	
	Orchidaceae	18	32.14	13	5
	Poaceae (Gramineae)	4	7.14	2	2
Magnoliophyta (Angiospermae), Magnoliopsida	Asteraceae (Compositae)	2	3.57	1	1
	Brassicaceae (Cruciferae)	1	1.79		1
	Caryophyllaceae	1	1.79	1	
	Euphorbiaceae	1	1.79		1
	Fabaceae	2	3.57	2	
	Ranunculaceae	7	12.50	5	2
	Rosaceae	3	5.36	2	1
	Rutaceae	1	1.79	1	
	Solanaceae	2	3.57	2	
	Staphylaeaceae	1	1.79	1	
	Violaceae	1	1.79	1	
всього видів		56	100	37	19

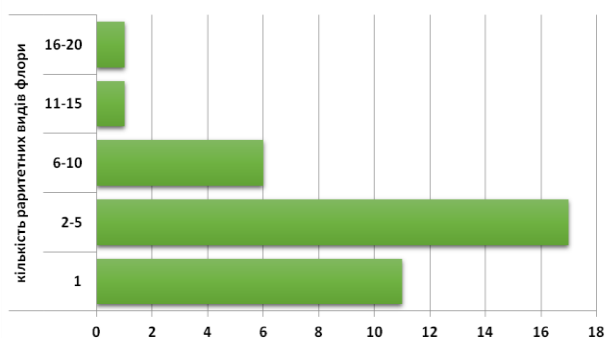

Рис. 5. Розподіл об'єктів ПЗФ за кількістю раритетних видів

Fig. 5. Distribution of natural reserve fund by the number of rare species

Важливу роль у охороні раритетного фіторизноманіття регіону досліджень відіграє також ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Урочище Масьок», створена в 1975 році на площі 10 га, що

розташована неподалік від с. Острівець Городенківського району. У складі дослідженої флори тут виявлено 9 видів, які занесені до третього видання Червоної книги України: *Chamaecytisus podolicus* L., *Gypsophila thyratica* L., *Lilium martagon* L., *Pulsatilla grandis* Wender., *P. nigricans*, *Pulsatilla patens* (L.) Mill., *Stipa capillata* L., *S. pennata* L., *S. tirsia* Steven, що складає близько 4 % від загального числа видів регіону досліджень. Незважаючи на це деякі з них, особливо представники роду ковила, виступають домінантами чи співдомінантами рослинного покриву на окремих ділянках.

Також варто відзначити ботанічний заказник місцевого значення «Обертинська долина», та пам'ятку природи «Урочище Сивулька бита», де налічується понад 10 раритетних видів флори, серед яких особливо рідкісні – *Viola jooi* Janka, *Ligularia glauca* (L.) J.Hoffm та *Muscari botryoides* (L.) Mill.

Висновки. 1. На території Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя

налічується 112 об'єктів ПЗФ, що складає майже 46% від кількості об'єктів ПЗФ Прут-Дністровського межиріччя та охоплює понад 56% площі заповідних територій. Тут представлено 6 категорій об'єктів ПЗФ.

2. Не дивлячись на велику загальну площу (20701,18 га), яку займають об'єкти ПЗФ у Покутській частині, площа 80% цих територій не перевищує 5 га. Практично 95% заповідних площ Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя припадає на регіональний ландшафтний парк «Дністровський», який знаходиться на території Городенківського та Тлумацького районів і займає 19,6 тис. га.

3. У складі флори регіону досліджень росте 56 видів, занесених до третього видання Червоної книги України. Раритетний компонент флори покутської частини Прут-Дністровського межиріччя представлений 21 родиною. Найчисельнішою серед раритетних видів є родина *Orchidaceae*, на яку припадає 32% раритетного фіторізноманіття Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя.

4. У регіоні досліджень на територіях природно-заповідного фонду охороняється 37 раритетних видів, що складає 66 % червонокнижних видів Покутської частини Прут-Дністровського межиріччя. Встановлено, що 19 видів з родин Молочайні, Капустяні, Осокові, Цибулеві та Плаунові ростуть поза межами об'єктів ПЗФ і на даний час не забезпечені належною охороною. Із 112 об'єктів ПЗФ регіону досліджень лише на території 36 виявлені раритетні види флори. Переважна частина цих об'єктів забезпечує збереження від 1 до 5 раритетних видів, що зумовлено їх невеликою площею.

Список літератури:

1. Артемчук І.В., Якимчук М.К. Луки Покутського Передкарпаття та шляхи їх поліпшення // Укр. ботан. журн. – 1973. – 31, – № 5. – С. 605-609.
2. Богайчук Р.С., Куковиця Г.С. Степова рослинність Західного Поділля // Там же. – 1969. – 26, № 5. – С. 17–21.
3. Горохова З.Н., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Ліси лівобережного Придністров'я центральної частини Поділля та шляхи підвищення їх продуктивності // Мат-ли наук. конф. по вивченню та використанню продуктивних сил Поділля. – Львів. – 1967. – Вип. 2. – С. 23-27.
4. Дідух Я.П., Єременко Л.П., Куковиця Г.С., Шеляг - Сосонко Ю.Р. Рослинність Лисої гори (Ів. - Франківська область) // Укр. ботан. журн. - 1982. - 39, № 5. - С. 88 - 92.
5. Дідух Я.П., Коротченко І.А. Класифікація степової рослинності Покуття // Укр. фітоцен. зб. – Київ, 2000. – Сер. А, вип. 1 (16). – С. 3-15.
6. Дідух Я.П., Павлюк В.С. Ландшафтно -

екологічні особливості розподілу рослинних угруповань у карстових воронках Прутсько - Дністровського Лісостепу // Укр. ботан. журн. - 2008. - 65, № 4. - С. 495 - 503.

7. Дубовик О.М., Крицька Л.І., Мороз І.І. Нові відомості про види роду молочай (*Euphorbia* L.) у флорі України // Укр. ботан. журн. - 1972. - 29, 6. - С. 80 - 88.
8. Екофлора України. Т. 2 / Я.П. Дідух, Р.І. Бурда, С.М. Зиман та ін. / Відпов. ред. Я.П. Дідух. - К.: Фітосоціоцентр, 2004. - 480 с.
9. Екофлора України. Т. 3 / М.М. Федорончук, Я.П. Дідух та ін. / Відпов. ред. Я.П. Дідух. - К.: Фітосоціоцентр, 2002. - 496 с.
10. Екофлора України. Т. 5 / А.П. Ільїнська, Я.П. Дідух, Р.І. Бурда, І.А. Коротченко / Від - пов. ред. Я.П. Дідух. - К.: Фітосоціоцентр, 2007. - 584 с.
11. Екофлора України. Т. 1 / Я.П. Дідух, П.Г. Плюта, В.В. Протопопова та ін. / Від - пов. ред. Я.П. Дідух. - К.: Фітосоціоцентр, 2000. - 284 с.
12. Екологічний паспорт Івано-Франківської області. – Івано-Франківськ, 2013. – 124 с.
13. Заверуха Б.В., Андриенко Т.Л., Протопопова В.В. Охраняемые растения Украины. - К.: Наук. думка, 1983. - 176 с.
14. Загальський М.М. Созологічна характеристика родини Орхідних західних регіонів України // Біотичні ресурси Розточчя і Зовнішніх Карпат та їх антропогенні зміни. - Вісн. Львів. ун - ту. - Сер. біол. - Львів: Світ, 1991. - Вип. 21. - С. 226.
15. Загальський М.М. Хорология, структура популяцій та охорона орхідних (*Orchidaceae* Juss.) західних регіонів України: Автореф. дис. ... канд. біол. наук. - К., 1994. - 26 с.
16. Івашин Д.С. До біології та екології *Adonis vernalis* L. // Укр. ботан. журн. - 1962. - 19, № 4. - С. 84 - 90.
17. Каталог раритетного біорізноманіття заповідників і національних природних парків України. / Під наук. ред. д.б.н. С.Ю. Поповича. – Київ: Фітосоціологічний центр, 2002. – 276 с.
18. Косець М.І. Букові ліси Західного Поділля // Ботан. журн. АН УРСР. – 1947. – 4, № 3/4. – С. 101-114.
19. Косець М.І. Систематика, географічне поширення і історія *Sorbus torminalis* (L.) Crantz на фоні загального розвитку роду *Sorbus* // Ботан. журн. АН УРСР. - 1941. - 2, № 1. - С. 3 - 50.
20. Куковиця Г.С. Растительность степей Западной Подолии и ее охрана: Автореф. дисс. ... канд. биол. наук. – К., 1984. – 21 с.
21. Куковиця Г.С. Степова рослинність Дністровського каньйону на Поділлі та її флористичні особливості // Там же. – 1973. – 30, № 2. – С. 196-203.
22. Мельник В.І., Парубок М.І. Горицвіт весняний (*Adonis vernalis* L.) в Україні. - К.: Фіто - соціоцентр, 2004. - 163 с.
23. Мілкіна Л.І. Ботанічні резервати і пам'ятки природи Івано-Франківської області // Охорона природи Українських Карпат та прилеглих територій. – К.: Наук. думка, 1980. – С. 142-193.

24. Мосякін С.Л. Рослини України у Світовому Червоному списку // Укр. ботан. журн. - 1999. - 56, № 1. - С. 79 - 88.
25. Определитель высших растений Украины / Доброчаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н. и др. - К.: Фитосоцицентр, 1999. - 545 с.
26. Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини / [під ред. Приходько М. М.]. - Івано-Франківськ : Таля, 2000. - 272 с.
27. Раритетний фітогенофонд західних регіонів України (созологічна оцінка й наукові засади охорони) / С.М. Стойко, П.Т. Яценко, О.О. Кагало, Л.І. Мілкіна, Л.О. Тасенкевич, М.М. Загальський / За ред. С.М. Стойка, П.Т. Яценка, О.О. Кагала. - Львів: Ліга-Прес, 2004. - 232 с.
28. Реєстр довідник. Природно-заповідний фонд Івано-Франківської області. Івано - Франківськ 1995. - 70 с.
29. Редкие и исчезающие растения и животные Украины. Справочник. - К.: Наук. думка, 1988. - 256 с.
30. Решетюк О.В. Рід *Cypripedium* L. (*Orchidaceae* Juss.) в Україні (систематика, хорологія, фітоценологія та охорона його видів *ex situ* та *in situ*): дисертація канд. біол. наук: 03.00.05 / НАН України; Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка. - К., 2003.
31. Собко В.Г. Нові види та нові місцезнаходження рідкісних видів флори України // IX з'їзд Укр. ботан. тов - ва: Тези доп. / Відп. ред. К.М. Ситник. - К.: Наук. думка, 1992. - С. 44.
32. Собко В.Г. Орхидеї України. - К.: Наук. думка, 1989. - 192 с.
33. Собко В.Г. Стежинами Червоної книги України. - К.: Урожай, 1993. - 180 с.
34. Собко В.Г. Фітораритети України у світовому червоному списку. - К.: Фітосоціцентр, 2005 б. - 156 с.
35. Стойко С.М., Яценко П.Т., Кагало О.О. та ін. Раритетний фітогенофонд західних регіонів України (созологічна оцінка й наукові засади охорони). - Львів: Ліга - Прес, 2004. - 232 с.
36. Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні. Атлас - довідник / Чорней Буджак В.В., Терме - на Б.К. - Чернівці: Рута, 1999. - 140 с.
37. Ткачик В.П. Нові знахідки флори Прикарпаття // Укр. ботан. журн. - 1983. - 40, № 3. - С. 22 - 26.
38. Ткачик В.П. Флора Прикарпаття. - Львів: НТШ, 2000. - 254 с.
39. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч.2. Національні природні парки / Колектив авторів під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. - Київ: Фітосоціцентр, 2012. - 580 с.
40. Фіторізноманіття національних природних парків України / Т.Л. Андрієнко, Р.Я. Арап, Д.П. Воронцов, М.М. Загальський, І.Ю. Іванега, О.О. Кагало, В.П. Коломійчук, Л.Г. Люблінська, В.А. Онищенко, В.М. Остапко, С.М. Панченко, О.І. Прядко, Н.В. Скібіцька, Ю.Ю. Тюх, П.М. Устименко, І.І. Черней, Д.М. Якушенко. - К: Наук. світ, 2003. - 143 с.
41. Флора УРСР. Т. I / Під ред. О.В. Фоміна. - К.: Вид - во АН УРСР, 1936. - 200 с.
42. Флора УРСР. Т. II / Під ред. Є.І. Бордзіловського. - К.: Вид - во АН УРСР, 1940. - 590 с.
43. Флора УРСР. Т. III / Під ред. М.І. Котова та А.І. Барбарича. - К.: Вид - во АН УРСР, 1950. - 426 с.
44. Флора УРСР. Т. IV / Під ред. М.І. Котова. - К.: Вид - во АН УРСР, 1952. - 691 с.
45. Флора УРСР. Т. IX / Під ред. М.І. Котова. - К.: Вид - во АН УРСР, 1960. - 691 с.
46. Флора УРСР. Т. V / Під ред. М.І. Котова. - К.: Вид - во АН УРСР, 1953. - 528 с.
47. Флора УРСР. Т. VI / Під ред. Д.К. Зерова. - К. Вид - во АН УРСР, 1954. - 610 с.
48. Флора УРСР. Т. VII / Під ред. М.В. Клокова та О.Д. Вісюліної. - К.: Вид - во АН УРСР, 1955. - 658 с.
49. Флора УРСР. Т. VIII / Під ред. М.І. Котова та А.І. Барбарича. - К.: Вид - во АН УРСР, 1957. - 544 с.
50. Флора УРСР. Т. X / Під ред. М.І. Котова. - К. Вид - во АН УРСР, 1961. - 491 с.
51. Флора УРСР. Т. XI / Під ред. О.Д. Вісюліної. - К.: Вид - во АН УРСР, 1962. - 590 с.
52. Флора УРСР. Т. XII / Під ред. О.Д. Вісюліної. - К.: Вид - во АН УРСР, 1965. - 590 с.
53. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я. П. Дідуха - К. : Глобалконсалтинг, 2009. - 900 с.
54. Чопик В.И. Редкие и исчезающие растения Украины. Справочник. - К.: Наук. думка, 1978. - 216 с.
55. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Куковица Г.С. Геоботаническое районирование запада Украины // Ботан. журн. - 1971. - 56, № 10. - С. 1388-1395.
56. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Куковица Г.С. Степные заказники и памятники природы // Охрана важнейших ботанических объектов Украины, Белоруссии, Молдавии. - К.: Наук. думка, 1980. - С. 221-232.
57. Юрцев Б.А. Флора как природная система // Бюл. МОИП. Отд. биол., 1982. Т. 87, вып. 4. С. 3-22.
58. Юрцев Б.А., Камелин Р.В. Очерк системы основных понятий флористики // Теоретические и методические проблемы сравнительной флористики: Материалы II раб. совещ. по сравнительной флористике (Неринга, 1983 г.). Л.: Наука, 1987. С. 242-266.
59. Юрцев Б.А., Камелин Р.В. Основные понятия и термины флористики. - Пермь, 1991. - 80 с.
60. Blocki B. Ein Beitrag zur Flora Galizien und der Bukowina // Ibid. - 1883. - 33. - S. 37-40, 116-119, 144-147, 175-176, 220-229, 257-259, 361- 364, 397-400.
61. Blocki B. Floristisches aus Galizien // Österr. bot. Zeitschr. - 1912. - 62. - S. 396-399.
62. Blocki B. Przyczynek do flory Galicyi // Ibid. - 1881. - 6. - S. 379- 385.
63. Herbich F. Additamentum ad floram Galiciae - Leopoli, 1831. - 48 p.
64. Herbich F. Beiträge zur Flora von Galizien // Ibid. - 1860 a. - 10. - S. 607-634.
65. Herbich F. Pflanzengeographische Bemerkungen über die Wälder Galiziens // Verh. Zool.-bot. Ges.

- Wien. – 1860 b. – 10. – S. 359-366.
66. Herbach F. Przyczynek do geografji roślin w Galicji // Roczn. Towarz. nauk. Kraków. – 1866. – 33. – S. 70-129.
  67. Herbach F. Über die Verbreitung der in Galizien und der Bukowina wildwachsenden Pflanzen // Ibid. – 1861. – 11. – S. 33-70.
  68. Mosyakin S.L. Fedoronchuk M.M. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatur checklist. – Kiev: 1999. – 760 s.
  69. Śleńdziński A. Przyczynek do flory obwodu kołomyjskiego // Spraw. Kom. Fizyograf. – 1875. – 9. – S. 49-71.
  70. Śleńdziński A. Wykaz roślin zebranych w obwodzie kołomyjskim w roku 1876 // Spraw. Kom. Fizyograf. – 1876. – 10. – S. 91-112.
  71. Szafer W. O niektórych rzadszych roślinach nizu galicyskiego // Spraw. Komis. Fizyogr. – 1913 a. – 47/2. – S. 41-51.
  72. Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. Rośliny polskie. – Warszawa: Książnica – Atlas, 1924. – 736 s.
  73. Trusz S. Przyczynek do flory Galicji // Spraw. Dyrekcji C.K. gimnasium w Złoczowie za rok szkolny 1888, Progr. gimn. – Złoczow, 1888. – S. 1-36.
  74. Wołoszczak E. Trzeci przyczynek do Flory Pokucia // Spraw. Kom. Fizyograf. – 1889. – 24. – 389 s.
  75. Wołoszczak E. Zur Flora von Galizien // Österr. Bot. Zeitschr. – 1887. – 37. – S. 278-280.
  76. Zapałowicz H. Krytyczny przegląd ąd roślinności Galicji – Kraków.: 1908 – 1911 – 860 s.
  77. Zapałowicz H. Krzytyczny przegląd ąd roślinności Galicii. Conspectus florum Galicie criticus // Rozpr. Wydz. mat.-przyrod. Pol. Acad. Umiej ęt. – Kraków, 1906-1911. – T. 1-3. – 296 s.; 311 s; 246 s.
  78. Zapałowicz H. Conspectus florum Galicie criticus. Krytyczny przegląd roślinności Galicji. - Krakowie: Nakladen Akademii Umiejetnosci. - 1911. - 3. - 252 s.
  79. Zapałowicz H. Krytyczny przegląd roślinności Galicji. - Krakow, 1906. - 1. - 296 p.
  80. Zawadzki A. Enumeratio plantarum Galicie et Bukovine oder die in Galizien und der Bukowina wildwachsenden Pflanzen mit genauer Angabe ihrer Standorte. – Breslau, 1835. – 200 s.
  81. <http://nature.land.kiev.ua/>
  82. <http://www.nature.org.ua/>
  83. <http://www.menr.gov.ua/>
  84. <http://www.if.gov.ua/>

THE ROLE OF NATURAL RESERVE FUND OF POKUTSKA PART OF PRUT-DNIESTER AREA IN THE PRESERVATION OF PLANTS FROM THE RED BOOK OF UKRAINE

V. V. Budzhak, I. I. Chorney, A. I. Tokaryuk

Prut-Dniester watershed is a natural unit with distinct natural boundaries where favorable climatic and orographic factors caused its strong but uneven human transformation. Today natural vegetation between rivers Prut-Dniester due to the strong dismemberment and uneven distribution of the territory is insular by its nature except for Khotyn hills and steep banks of the river Dniester. Moreover, the presence in the territory between Prut-Dniester special karst topography, promotes local groups and isolated populations that can be considered as centers of conservation and "conservation" phytodiversity. Pokuttya Territory (eastern part of Ivano-Frankivsk region, including the territory of Horodenka, Kolomyia, Snyatyn and Kosiv districts) is a part of the territory between the Prut-Dniester, occupying almost a third of its area. At the Pokuttska of the Prut-Dniester interfluvium there are 112 protected areas, representing nearly 46% of protected areas between the rivers Prut-Dniester and covers more than 56% of protected areas. Area of 80% of these areas does not exceed 5 ha. In the flora of the studied region 56 species are growing and listed in the third edition of the Red Book of Ukraine. Rare flora Pokuttska component of the Prut-Dniester interfluvium represented 21 family. The most numerous among the rare species is a family Orchidaceae, which accounts for 32% of the rarity phytodiversity Pokuttsko Prut-Dniester rivers. In the research in the natural reserve fund 37 rare protected species is 66% Red Book Pokuttska of the Prut-Dniester rivers. It is established that 19 species of the families Euphorbiaceae, Cabbage, sedge, onion and moss grow outside the protected areas and are not currently equipped with proper protection. Of the 112 protected areas in the region only in the research discovered 36 rare species of flora. Most of these facilities provides safety from 1 to 5 of rare species, due to their small area.

Keywords: Prut-Dniester interfluvium, Pokuttya Nature Reserve Fund, a component of rare flora protection.

Одержано редколегією 06.06.2015